

Ictimai Səhiyyə fakultəsi

050803 – Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya ixtisası üzrə

Fənin kodu – İSF-12

PATOLOJİ HƏRƏKƏTLƏRİN REABLİTASIYASI fənninin

Sillabusu

VII semester (payız semestri) 2023

Təhsil pilləsi: Bakalavriat

İxtisas: Fizioterapist və reabilitoloq

Tədris edilən fənnin növü: Əsas

AKTS: 2

İxtisasın adı: Fizioterapiya və tibbi reabilitologiya

Versiya: 2

Müraciət tarixi: il/ay/gün (müraciətə (ərizəyə) baxış müddəti 2 ay təşkil edir)

Təsdiq tarixi: il/ay/gün

Təsdiq edilmiş dərs proqramını əvəz edir: il/ay/gün

Qərar və təsdiq

Bu dərs proqramı -10.09.2023-cü il tarixində hazırlanmışdır. Dərs proqramı Müvafiq

Fakültə və İnnovasiya və keyfiyyətin idarə olunması şöbəsinin rəhbərləri tərəfindən yoxlanılmışdır. Proqram -- _____ 2023-cü il tarixində təsdiq edilmişdir.

Qeydiyyat nömrəsi: Bu nömrə Tədris Departamenti tərəfindən veriləcək təsdiq nömrəsidir. Qeydiyyat nömrəsi fənnin koduna və verilmə tarixinə əsasən formalaşır.

Məsələn: İxtisasın kodu, fənnin kodu və təsdiq tarixi.

Kafedranın adı	Ünvan	Dərsin vaxtı	Web ünvan	Əlaqə nömrəsi
Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya	Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Mərdanov qardaşları 100	08:30 16:10	https://amu.edu.az/page/198/fizioterapiya-ve-tibbi-reabilitasiya-kafedrasi#	0124413318

Tədris dili: Azərbaycan

Fənni tədris edən müəllim(lər)

1. Cəlilov Vaqif Çingiz oğlu - assistent
vaqif606@mail.ru
8:30-16:12
+994776270015 ([whatsapp](#))

Fənnin ardıcılıq və bacarıq şərtləri	
Skills which are expected	
Öncə tədrisi zəruri olan fənlər (Prerekvizit)	
Özündən sonra tədrisini saxladığı fənlər	

Fənnin məqsədi :

Bu kursun məqsədi , Yeriş patologiyalarını təyin etmək, patoloji yeridə görülən dəyişiklikləri normal yeridən ayırmaq və müqayisə etmək bacarığı əldə etmək.

Fənnin təlim nəticəsi: (5-9)

Yeriş patologiyalarının təsnifatını

Patoloji yeridəki mexanizmləri

Alt ekstremal oynaqalarda patologiyalar üçün sapmaları

Anadangəlmə anomaliyalarda yeriş patologiyaları

Uşaqlarda görülən yeriş patologiyaları

Üst motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyaları

Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyaları

Patoloji yerişin klinik qiymətləndirilməsi kimi bilikləri əldə olunacaq

Yeriş patologiyalarında analiz metodları

Tələbə fənin sonunda nəyə qadir olacaq sualına cavab verilməlidir.

(minimum 5, maksimum 9 təlim nəticəsi, fənnin kreditindən asılı olaraq)

Fənnin məzmunu

Normal yeriş ağırlıq mərkəzinin yerdəyişməsi ilə alt ekstremal, magistral və yuxarı ekstremitələrin simmetrik, ritmik və səy göstərməyə ehtiyac olmadan bir yerdən digər yerə keçmə qabiliyyətidir. Hərəkət pozğunluqları nevroloji xəstəliklərin bütün aspektlərini əhatə edən kompleks pozğunluqlar qrupudur və çox az hərəkətlə (hipokinez) səciyyələnən şərtlərdən tutmuş hərəkətin həddindən artıq olduğu hallara (hiperkinez) qədər dəyişir. Hərəkət pozğunluqları iki əsas qrupa bölünür: **HİPOKİNETİK POZUNLUQLAR:** çox az hərəkət bradikineziyası (hərəkətlərin ləngliyi) (Parkinson xəstəliyi və digər akinetik rigid sindromlar) **HİPERKİNETİK POZUNLAR:** çox hərəkət diskineziyalar - (müxtəlif növ qeyri-iradi hərəkətlər)

Ağırlığa qarşı durmaq və gəzmək sinir sisteminin müxtəlif hissələrinin birlikdə işləməsi və normal vəziyyətdə olmasıdır. Bu funksiyanın parametrlərinin yerinə yetirilməsində; Birinci və ikinci motor neyronları, əzələ tonusundan və postural nəzarətdən məsul ekstrapiramidal sistem, tarazlıq və

hərəkətlərin koordinasiyası ilə əlaqəli vestibulyar və serebellar sistemləri və bu sistemin mərkəzi sinir sisteminə periferik stimulları ötürən və sinir arxasındakı beyni ötürən həssas sinir ilə mərkəzi əlaqələri. skelet sistemi bütöv olmalıdır. Bir və ya bir neçə sistemdə bir arıza olduqda yerləş pozulur, əlaqəli kompensasiya hərəkətləri baş verir və enerji istehlakı artır. Keçiş pozğunluqları haqqında yaxşı bilik, ortoz və protez istifadəçilərinin müşahidə analizinin qiymətləndirilməsində və buna uyğun həll yollarının hazırlanmasında mühüm töhfə verir.

Fənn 10 saat müəhazirə və 20 saat seminar şəkilində, 2 kreditdə seçim fənni şəkilində tədris olunur.

Fənn IV kursun VII semestrində (payız semestrində) tədris olunur

Fənnin mövzusu ortopedik reabilitasiya sahəsində işləyəcək olan tələbələr üçün çox vacibdir.

Tələbənin yiyələndiyi bacarıqlar demək olar ki, reabilitasiyanı ortopedik və travmatologiya sahəsində istifadə olunacaqdır

Fənni öyrəndikdən sonra tələbələr istənilən reabilitologiya müəssisələrində biliklərdən istifadə edə biləcəklər və karyera sahibi olacaqlar.

Fənnin tədris formatı

1. Üz-üzə

Hər movzunun ədəbiyyatı (kitab (adı, fəsili), məqalə (jurnalın adı, ili, nömrəsi, səhifəsi və s.) və həmin ədəbiyyatın veb-adresi göstərilməlidir

№	Topic Mövzu (mühazirə)	Readings (Ədəbiyyat)	Saat
1	Yeriş patologiyalarının ümumi təsnifatı ,Patoloji yerişdəki mexanizmlər	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
2	Alt ekstremal oynaqalarda patologiyalar üçün sapmalar ,Yeriş patologiyalarında çanaq və magistralın rolu	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
3	Anadangəlmə anomaliyalarda yerləş patologiyaları ,Protez ortotik yeriş ,Uşaqlarda görülən yeriş patologiyaları	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
4	Üst motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyalar ,Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yeriş	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2

	patologiyalar		
5	Patoloji yerişin klinik qiymətləndirilməsi ,Yeriş patologiyalarında analiz metodları	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2

№	Topic Mövzu (praktik məşğələ)	Readings (Ədəbiyyat)	Saat
1	Yeriş patologiyalarının ümumi təsnifatı klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
2	Anadangəlmə anomaliyalarda yeriş patologiyaları klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
3	Anadangəlmə anomaliyalarda yeriş patologiyaları klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
4	Üst motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyalar klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
5	Üst motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyalar klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
6	Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyalar klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
7	Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yeriş patologiyalar klinik praktik	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
8	Patoloji yerişin klinik qiymətləndirilməsi və	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL,	2

	müzakirə	UK//ISBN 978 1 85873 440 8	
9	Patoloji yerişin klinik qiymətləndirilməsi və müzakirə	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2
10	Yeriş patologiyalarında analiz klinik praktik və müzakirə	K Ray Chaudhuri William G Ondo // Handbook of Movement Disorders / Published by Current Medicine Group, 236 Gray's Inn Road, London, WC1X 8HL, UK//ISBN 978 1 85873 440 8	2

Tədris və öyrənmə metodları

- mühazirə, seminarlar

Qiymətləndirmə üsulları	Qiymət (bal)
Semestr sonu imtahan	50
Cari qiymətləndirmə kollokvium	40 – 2022/2023 tədris ilində I kurs, 30 – digər kurslar
Davamiyyətə görə qiymətləndirmə	0 – 2022/2023 tədris ilində I kurs, 10 – digər kurslar
Sərbəst iş	10

Qiymətlərin dəyərləndirilməsi

Hərf işarələri	Bal	Qiymətin açıqlaması
A	91-100	“Əla”
B	81-90	“Çox yaxşı”
C	71-80	“Yaxşı”
D	61-70	“Kafi”
E	57-60	“Qənaət bəxş”
F	0-50	“Qeyri kafi”

Hər bir sərbəst işin aşağıda göstərilədiyi kimi qiymətləndirmə sistemi olmalıdır.

Fundamental və laboratoriya fənlərdə bir və ya iki sərbəst iş olmalıdır (Essay və ya layihə əsəli).

(İki sərbəst iş verilsə, hər birinin öz qiymətləndirmə sistemi və müəyyən edilmiş meyarların balı olmalıdır. 10 ballıq sistem olduğundan, qiymətləndirilən sərbəst işin hər biri 5 ballıq sistemdən ibarət olmalıdır)

Sərbəst iş

Yazılma forması və mövzular göstərilməlidir

Yazılma forması

- **Məlumatların aktuallığı və keyfiyyəti.** Seçdiyiniz ölkədə/regionda səhiyyə və sağlamlıqla bağlı inkişaf/vəziyyət sahəsində situasiyanı təsvir etmək üçün təqdim etdiyiniz məlumatların maksimum aktual, tam və dəqiq olduğundan əmin olun. Verilənləri diqqətlə seçin, verilənləri dəqiq təsvir edin və mətnə onlara istinad edin. Seçiminizi əsaslandırın və bunun vacib olduğunu necə başa düşdüyünüzü göstərin.
- **Analiz və əsaslandırma.** Seçdiyiniz ölkədə/regionda sağlamlıqla bağlı situasiyanın analizinin keyfiyyəti necədir? Sağlamlığa/problemə təsir göstərən geniş spektrli amillərdən istifadə edin, habelə, yerli və qlobal təsirləri nəzərə alın. Oxuduqlarınızın təsvirindən kənara çıxan yaradıcı və analitik düşüncə tərzini nümayiş etdirin.
- **Ədəbiyyatın tədqiqi və istifadəsi.** Qiymətləndirmənin əsasını təşkil edən nəşr olunan ədəbiyyat nə dərəcədə keyfiyyətli və lazımı qaydadadır? Hansı məhdudlaşdırıcı amillərlə qarşılaşdınız? Mövcud məlumatlardan, nəzəriyyədən və digər mütəxəssislərin fikirlərindən istifadə edin. Əsas anlayışları aydın şəkildə təsvir edin. Fənn üçün təqdim olunmuş ədəbiyyatdan kənara çıxın. Mövzunuza aid lazım olan bütün termin və anlayışlardan düzgün istifadə edin.
- **İşin strukturu və təqdimatı.** İş məntiqi qaydada izah edin və akademik yazı üçün uyğun olan aydın Azərbaycan/ingilis/rus dilində yazın. Bu struktura riayət edin: Giriş; Əsas fikir/əsas məna; Metodlar (əgər varsa); Tənqidi iradlar/tənqidi analiz; Nəticə; Yekun.
- **İstinadlar.** İşinizə lazımı və yüksək dürüslüyə malik istinadların olduğundan əmin olun (istər resenziyalı jurnal, istərsə də digər yazılı və ya onlayn mənbələr olsun). "Ağ" və "boz" ədəbiyyatdan istifadə edin. Sitat gətirdikdə, APA və ya Vancouver üslubundan istifadə edin (birbaşa saytdakı mətnə istinad olacaq və orada hər iki metodun təsviri veriləcək).
-

Mövzular

1. Yeriş patologiyalarının ümumi təsnifatı ,Patoloji yerişdəki mexanizmlər
2. Alt ekstremal oynaqalarda patologiyalar üçün sapmalar ,Yeriş patologiyalarında çanaq və magistralın rolu
3. Anadangəlmə anomaliyalarda yeriş patologiyaları ,Protez ortotik yeriş ,Uşaqlarda görülən yeriş patologiyaları

4. Üst motor neyron lezyonlarında görülən yerləş patologiyalar ,Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yerləş patologiyalar
5. Patoloji yerləşin klinik qiymətləndirilməsi ,Yerləş patologiyalarında analiz metodları
6. Yerləş patologiyalarının ümumi təsnifatı klinik praktik
7. Anadangəlmə anomaliyalarda yerləş patologiyaları klinik praktik
8. Anadangəlmə anomaliyalarda yerləş patologiyaları klinik praktik
9. Üst motor neyron lezyonlarında görülən yerləş patologiyalar klinik praktik
10. Üst motor neyron lezyonlarında görülən yerləş patologiyalar klinik praktik
11. Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yerləş patologiyalar klinik praktik
12. Aşağı motor neyron lezyonlarında görülən yerləş patologiyalar klinik praktik
13. Patoloji yerləşin klinik qiymətləndirilməsi və müzakirə
14. Patoloji yerləşin klinik qiymətləndirilməsi və müzakirə
15. Yerləş patologiyalarında analiz klinik praktik və müzakirə

Sərbəst işlərin (Essay/ layihə əsaslı) qiymətləndirmə şkalası

Kriteriya	Üzərində işləməli	Fikiri inkişaf etdirməli	Kafi	Yaxşı	Əla
Məlumatların aktuallığı və keyfiyyəti	Mövzunu əhatə etmir. Məlumatda mühüm nöqsanlar. Məlumatların ciddi şəkildə yanlış təsviri. 1 – 3 bal	Mövzunun bəzi hissələrini əhatə edir. Məlumatda bəzi əsas nöqsanlar və məlumatların yanlış təsviri. 4–5 bal	Mövzunu əhatə edir. Məlumatda bəzi kiçik nöqsanlar. Məlumatlar əsasən düzgün şərh olunur. 6–7 bal	Mövzunun əsas aspektlərinə toxunur. Məlumatda bir neçə boşluq. Məlumatlar yaxşı şərh olunur. 8 – 9 bal	Mövzunun bütün aspektlərini hərtərəfli əhatə edir. Bütün müvafiq məlumatlar tapşırığa daxil edilmişdir. Məlumatlar yaxşı təhlil edilir və düzgün şərh olunur. 10 bal
Analiz və əsaslandırma	Əsaslandırmada ciddi səhvlər. Analiz çox zəifdir və ya yoxdur. Orijinal müşahidələr yoxdur. 1 – 4 bal	Əsaslandırmada bəzi səhvlər. Zəif analiz aparılıb. Az sayda orijinal müşahidə mövcuddur. 5 bal	Verilənlərin/məlumatların güclü və zəif tərəflərini əsaslandırır. Analiz əsaslıdır və bəzi sübutlarla dəstəklənir. Bəzi orijinal müşahidələr qeyd edilir. 6 – 7 bal	Analiz yaxşı əsaslandırılıb və bir neçə müvafiq sübutlarla dəstəklənir. Yaxşı sintez edilmişdir və ardıcıl arqument və sübutlar mövcuddur. Yeni müşahidələr və orijinal	Sübut və arqumentlər geniş istifadə edilib, tənqidi qiymətləndirilib. Güclü, vahid arqument sübutlarla dəstəklənir. Orijinal və yeni müşahidələr nümayiş edir.

				düşüncə nümayiş edir . 8 – 9 bal	10 bal
İşin strukturu və təqdimatı	Tapşırıq strukturlaşdırılmamış və ya əsasən siyahılarla çox strukturlaşdırılmışdır. Giriş, bölmələr və nəticə yoxdur və ya qeyri-müəyyəndir. İnformasiya zəif təşkil olunub və məntiqi şəkildə qurulmamışdır. 1 – 4 bal	Tapşırıq müəyyən struktura malikdir. Giriş, bölmələr və nəticə bir-birindən ayrılıb. Bəzi məlumatlar zəif təşkil olunub, məntiqi şəkildə qurulmuş fikirlər azdır. 5 bal	Tapşırıq strukturu ümumiyyətlə yaxşıdır. Giriş, bölmələr və nəticə bir-birindən ayrılıb. Məlumatların əksəriyyəti yaxşı təqdim edilib və ümumiyyətlə məntiqlidir. 6 – 7 bal	Tapşırıq yaxşı quruluşa malikdir. Aydın giriş, bölmələr və nəticə mövcuddur. Məlumat yaxşı təqdim edilib və məntiqlidir. 8 – 9 bal	Tapşırıq çox yaxşı qurulmuşdur. Aydın və yaxşı təşkil olunmuş giriş, bölmələr və nəticə izlənilir. Tapşırığın strukturu məntiqlidir. Nəşr edilmiş əsərə bənzəyir. 10 bal
Ədəbiyyatın tədqiqi və istifadəsi	Çox az (<4) mənbə və istinadlar istifadə edilmişdir. Material yalnız bir mənbədən əldə edilir (məsələn, veb saytlar, dərsliklər). Tənqidi yanaşma olmadan yalnız məlumat verilib. 1 – 4 bal	İstifadə olunan az sayda (4-5) mənbə var. Material məhdud sayda mənbəni əhatə edir. 5 bal	İstifadə olunan orta (6-9) sayda mənbə var. İstifadə olunan mənbələr növündə bəzi müxtəlifliklər qeyd edilir, xüsusən də resenziyalı jurnallardan məqalələr var. 6 – 7 bal	Kifayət qədər çox mənbələr istifadə edilmişdir (10-11). İstinadlar müxtəlif mənbələrdən gəlir. 8 – 9 bal	Çoxlu sayda mənbə var (11>). Saytlar, məqalələr, hökumət hesabatları, dərsliklər və s. daxil olmaqla çoxlu sayda istinadlardan istifadə olunur. Tənqidi yanaşma nümayiş edir. 10 bal
İstinadlar	Digər müəlliflərin məlumatlarının hissəvi istifadəsi (plagiat). İstinad üslubu çox zəifdir. 1 – 4 bal	Bəzi mənbələr qəbul olunur. İstinad üslubu zəifdir. 5 bal	Mənbələr tanınır. İstinad tərzı düzgündür. 6 – 7 bal	Mənbələr tanınır və istinad üslubundan yaxşı istifadə olunur. 8 – 9 bal	Bütün mənbələr tanınır, istinad üslubu tamamilə düzdür. 10 bal
% göstəricisi	50% -dan az	50-64%	60-70%	80-90%	100%
Yekun bal	Yekun balın orta qiymətinin hesablanması	Yekun balın orta qiymətinin hesablanması	Yekun balın orta qiymətinin hesablanması	Yekun balın orta qiymətinin hesablanması	Yekun balın orta qiymətinin hesablanması

Sərbəst işlərin (Essay/ layihə əsaslı) qiymətindən Təqdimatın bacarığının balı çıxılır. Bunulada Yekun bal hesablanır.

Təqdimatın (presentasiyanın) qiymətləndirilmə matrisi

RUBRİK (meyar)	ƏLA	Yaxşı	Orta (Kafi, qənaətbəxş)	Zəif (qeyri-qənaətbəxş)
Məzmun: Mövzuya aiddir, ətraflı və dəqiqdir	Məzmun mövzunu tam əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan mülahizələr bütün hallarda faktlara əsaslanır. 0	Məzmun mövzunu demək olar ki, tam əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan mülahizələr əksər hallarda faktlara əsaslanır. 1	Məzmun mövzunun əsas məğzini əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan bir çox mülahizələr faktlara əsaslanmır. 2	Məzmun mövzunun əsas məğzini çox az əhatə edir. Müzakirəyə çıxarılan əksər mülahizələr faktlara əsaslanmır (tələbənin öz fikirləridir) 3
Bilik: Mövzu üzrə biliyini nümayiş etdirir	Mövzu ilə bağlı hərtərəfli bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları cavablandırır. 0	Mövzu ilə bağlı kifayət qədər bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları qismən cavablandırır. 1	Mövzu ilə bağlı qənaətbəxş bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları çox az cavablandırır. 2	Mövzu ilə bağlı çox az (qeyri-qənaətbəxş) bilik nümayiş etdirdi. Mövzunun mənimsənilməsini nümayiş etdirmək üçün əlavə qiymətləndirici sualları cavablandırmır. 3
Duruş/Göz təması/Maner: Uyğun duruş və effektiv göz təması	Uyğun duruş və tam özünə inamla təqdimat edir. Yerdəyişmə, ifrat dərəcədə jestikulyasiya və digər əsəbi davranışlardan çəkinir. Dinləyicilərlə göz təması qurur. 0	Təqdimatın çox hissəsi düz dayanır və tam özünə inamla təqdimat edir. Təqdimat zamanı dəfələrlə göz təması qurur. 1	Təqdimat zamanı bəzən sarsılır, yerində tərpənir və ya narahat görünür. Bir və ya iki dinləyici ilə göz təması qurur. 2	Duruş uyğun deyil. Yerdəyişmə, ifrat dərəcədə jestikulyasiya və digər əsəbi davranışlar gözü çarpır. Dinləyicilərlə demək olar ki, göz təması qurmayır. 3
Həvəsli olması:	Təqdimat zamanı həvəsli və inamlı	Təqdimat zamanı kifayət qədər	Təqdimat zamanı mövzu ilə əlaqəli	Mövzu ilə bağlı çox az həvəs

Enerjili, inamlı, həyəcansız	görünürdü. Dinləyicilərin tam diqqətini və marağını oyada bildi. 0	həvəsli və inamlı görünürdü. Dinləyicilərin əsasən diqqətini və marağını oyada bildi. 1	az həvəsli və az inamlı görünürdü. Bir və ya bir neçə dəfə auditoriyanı cəlb etmək üçün davranışı dəyişdirməyə çalışdı. Bəzi dinləyicilərin diqqətini və marağını itirdi. 2	göstərdi və ya heç həvəs göstərmədi. Auditoriyanı cəlb etmək üçün davranışı dəyişdirməyə çalışmadı. Dinləyicilərin diqqətini və marağını itirdi. 3
Auditoriya: Auditoriya ilə əlaqə	Təqdimat zamanı nitq, danışiq tərzii və səs hündürlüyü tam düzgün qurulub. Dinləyici rəyinə əsaslanan moderativ danışiq tərzii nümayiş edir. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini tam sakit və fəşahətli cavablandırır. 0	Təqdimat zamanı nitq və danışiq tərzii əsasən düzgün qurulub. Dinləyici rəyinə əsaslanan kifayət qədər moderativ danışiq tərzii nümayiş edir. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini əsasən cavablandırır. 1	Təqdimat zamanı nitq və danışiq tərzii qismən tənzimlənib. Dinləyicilər tələb etdikdə daha yüksək səsle danışır. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini qismən cavablandırır. 2	Təqdimat zamanı səs hündürlüyünü və danışiq tərzini tənzimləmədi. Dinləyicilərin suallarını və şərhlərini cavablandıra bilmədi. 3
Vaxt: Müvafiq tempdə danışır	Mükəmməl vaxt tənzimlənməsi və danışiq tempi 0	Düzgün vaxt tənzimlənməsi və danışiq tempi 1	Çox qısa və ya çox uzun təqdimat müddəti 2	Düzgün tənzimlənməyən təqdimat müddəti 3

Sərbəst işlərin təhvil verilməsi üçün son tarixlər	İmtahanların tarixləri
dekabr	yanvar

Tapşırıqların və imtahanların xarakteri.	Keçmiş imtahanların nümunələrinin olması (testlər, imtahandan çəkilişlər, sərbəst işlərin yaxşı nümunəsi və s.)

Студенческий Кодекс Поведения/ Tələbənin Davranış Kodeksi

Link

Universitet siyasəti – akademik dürüstlük

Link

Akademik dürüstlük prinsipi və plagiathıq

Azərbaycan Tibb Universiteti mütəmadi olaraq akademik dürüstlük prinsipinə əsaslanan öyrənmə mədəniyyətini inkişaf etdirməyə çalışır. ATU-nun bütün heyətindən və tələbələrindən bu akademik dürüstlük prinsipinə riayət etmələri tələb olunur. Akademik pozuntunun bir növü olan plagiat, dürüstlük prinsiplərinə xələl gətirir və ATU-da buna yol verilmir.

Plagiat başqasının dərc edilmiş və ya dərc olunmamış ideyalarının istinadsız istifadəsi kimi müəyyən edilir. Bu, məqalənin bir hissəsinin və ya bütövlükdə yeni müəlliflik altında təqdim edilməsi ola bilər. Plagiat müəllifin öz materialından təkrar istifadə etməsini əhatə edir (bəzən “lazımsız nəşr” kimi də tanınır). Plagiatdan qaçmaq üçün mənbələr açıqlanmalıdır. Sitatlar dırnaq işarəsinə qoyulmalı və ya yenidən yazılmalıdır. Əgər başqasının yazılı materialının illüstrasiyalarından və ya materialın böyük hissələrindən istifadə ediləcəksə, müəlliflər icazə almalı və müvafiq sitat gətirməlidirlər.

Aşağıda plagiatın nə olduğu və bu barədə əlavə məlumatı haradan əldə edə biləcəyinizlə bağlı məlumatlar əks olunmuşdur. Hər hansı tapşırıq və akademik işlərinizdə plagiatdan yayınmaq üçün plagiatın nə olduğunu başa düşdüyünüzə əmin olmaq ATU tələbəsi olaraq daşdıığınız məsuliyyətin bir hissəsidir.

Plagiathıq nədir?

Plagiatlıq “**bu və ya digər şəxsə məxsus söz və ya fikirlərin mənbəyinə istinad etmədən öz adı altında tamamilə və ya qismən istifadə edilməsi**” deməkdir. Plagiat bir növ intellektual oğurluqdur. Bu, qəsdən fırıldaqılıqdan, söz və ya fikrin hər hansı mənbədən düzgün şəkildə istinad edilmədən kopyalanmasına qədər bir çox formada ola bilər. ATU plagiatı aşağıdakı kateqoriyalara ayırır:

- **Birbaşa köçürmək:** Mənbəyə istinad etmədən və dırnaq işarələrindən istifadə etmədən orijinal mətn və ya fikrlə eyni və ya tamamilə oxşar sözlərin istifadəsi. Buraya kitabdan, məqalədən, hesabatdan və ya digər yazılı sənəddən, təqdimatdan, kompozisiyadan, çertyojdan, tərtibatdan, qrafikdən, sxemdən, kompüter proqramından və ya proqram təminatından, vebşaytdan, internetdən, digər elektron mənbədən və ya başqa birinin tapşırığından materialların, ideyaların və ya konsepsiyaların müvafiq şəkildə istinad edilmədən surətinin

kopyalanması daxildir. Buraya eyni zamanda sitat gətirilən və sitatsız (kopyalanan) hissələrin birləşdirilməsi də daxil ola bilər.

- **Mənbənin yanlış parafraz edilməsi:** Əsas məzmun və strukturu eyni saxlamaqla, mənbə materialda bir neçə söz və ya ifadənin dəyişdirilməsi. Bu eyni zamanda, bir şəxsin digərinin fikir və ya sözlərini mənbə göstərmədən başqa sözlərlə ifadə etdiyi təqdimatlar və müvafiq istinadlar olmadan sitat və izahatları yeni bir bütün halında birləşdirmək üçün də keçərlidir.
- **Mozaik/Yamaq işi plagiat:** Başqa mənbələrdən bir nüsxənin müxtəlif hissələrini götürüb onları birləşdirərək yeni bir hissə yaratmaq və onu öz orijinal əsəri kimi təqdim etməkdir.
- **Gizli razılaşma:** İşin tamamilə və ya qismən başqa insanlarla sövdələşmə nəticəsində hazırlanmış müstəqil iş kimi təqdim edilməsi. Buraya başqasının akademik işini plagiat etmək, oğurlamaq və ya surətini kopyalamaq, başqasının işini tamamlamağı təklif etmək və ya akademik işi tamamlamaq üçün ödəniş tələb etmək və ya almaq üçün təqdim etdikləri işləri başqa tələbəyə təqdim edən tələbələr daxildir. Bunu akademik əməkdaşlıqla qarışdırmaq olmaz.
- **Sövdələşmə hiyləsi:** Eyni zamanda “xəyali müəlliflik” kimi də tanınan bu kateqoriya gizli sövdələşmənin bir formasıdır. Bu hal tələbə və ya tədqiqatçı başqa bir şəxsə işi onlar üçün tamamlamağı tapşırıqda və sonra işi öz işi kimi təqdim etdikdə baş verir. Buraya tələbənin və ya tədqiqatçının əsasən başqasının işi olan və redaktə edə biləcəyi işi təqdim etdiyi, tələbə və ya tədqiqatçının başqası tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilmiş (kiçik düzəlişlərdən daha artığı) qaralama versiyaya hazırladığı hallar daxildir.
- **Sitatın mənbəsi haqqında yalnız məlumatın verilməsi:** Oxunmamış mənbələrə istinad etməklə, məlumatın əldə edildiyi “ikinci dərəcəli” mənbəni göstərməmək. Buraya uydurma sitatlar və ya mətbəə xətalərindən kənara çıxan yanlış sitatlar daxil ola bilər.
- **Özünə plagiatlıq:** Daha əvvəl təqdim edilmiş əsəri yenidən nəşr edən və onu tamamilə və ya qismən əvvəlki işə istinad etmədən yeni fikir və ya əsər kimi təqdim edən müəllif. Özünə plagiatlıq həmçinin “yenidən emal”, “təkrarlanma” və ya “tədqiqat nəticələrinin istinad edilmədən bir neçə dəfə təqdim edilməsi” kimi də adlandırılır. Tələbə kontekstində, özünə plagiatlıq, lazımi sitat olmadan artıq qiymətləndirmə üçün təqdim edilmiş işin hissələrinin və ya hamısının təkrar istifadəsini nəzərdə tutur. Tələbə bir dərsi təkrar edirsə, eyni qiymətləndirmə hissəsini tam və ya qismən yenidən təqdim

